

Kaderbrief 2020

Dit is de eerste kaderbrief van het SWV VO Midden-Kennemerland. Voorheen verscheen deze als onderlegger bij de jaarbegroting. Maar om onze werkwijze te laten aansluiten bij de werkwijze van de collega van PO IJmond voortaan dus een toelichting in de vorm van een 'kaderbrief'.

De kaderbrief schetst de hoofdlijnen van beleid voor 2020 en de consequenties die dit heeft voor de bedrijfsvoering op de verschillende terreinen.

De basis voor de kaderbrief zijn het ondersteuningsplan (2016 – 2020), de uitvoeringsagenda en het daaruit voortvloeiende activiteitenplan (2019 – 2020). Gezamenlijk vormen deze de basis voor de opstelling van de begroting 2020 en het daaraan gekoppelde meerjarenperspectief. (Zie hieronder)

<u>Meerjarenbegroting 2019-2022</u>		<u>ng Samenwerkingsverband VO Midden Kennemerland</u>			
Baten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
3.1 Rijksbijdragen	€ 10.162.564	€ 10.029.841	€ 9.933.134	€ 9.795.870	
3.2 Gemeente	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	
3.5 Overige baten	€ 82.500	€ 82.500	€ 56.000	€ 82.500	
Totaal baten	€ 10.265.064	€ 10.132.341	€ 10.009.134	€ 9.898.370	
4.1 Personele lasten	€ 686.700	€ 697.900	€ 700.200	€ 700.200	
4.2 Afschrijvingen	€ 2.670	€ 2.670	€ 2.670	€ 2.670	
4.3 Huisvestingslasten	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	
4.4. Overige lasten	€ 141.750	€ 126.750	€ 126.750	€ 126.750	
4.5.1 Overdrachten DUO	€ 5.067.821	€ 4.043.365	€ 4.034.354	€ 4.034.354	
4.5.2 Overdrachten SWV	€ 4.570.022	€ 5.548.016	€ 5.493.181	€ 5.463.825	
Totaal lasten	€ 10.488.963	€ 10.438.701	€ 10.377.155	€ 10.347.798	
Saldo baten en lasten	€ -223.899	€ -306.359	€ -368.020	€ -449.428	
5.1 Financiële lasten	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250	
Totaal	€ -224.149	€ -306.609	€ -368.270	€ -449.678	

Stand van zaken

Terug kijkend op 2019 zijn wat betreft vier kernthema's de volgende ontwikkelingen zichtbaar:

Verbinding onderwijs-jeugdzorg. Ambitie: van eilandjescultuur naar daadwerkelijke afstemming tussen gemeenten en het samenwerkingsverband c.q. het onderwijs. De beleidsplannen van de gemeenten en onderwijs komen niet meer los van elkaar tot stand. Aan beide zijden wordt de noodzaak van afstemming ervaren en bij beiden is er verlangen naar 'ontschotting'. Er wordt nog steeds gebruik gemaakt van Impulsgelden om de samenwerking tussen de diverse kernpartners te versterken, en daarin worden stappen gemaakt. Met name de rol en verantwoordelijkheden van het CJG in de IJmond-gemeenten zijn op dit moment op verschillende niveaus gespreksonderwerp. We slagen er nog onvoldoende in om met de juiste mensen binnen de gemeenten tot afstemming en afspraken te komen over de organisatie, integrale aanpak en kwaliteitszorg van jeugdzorg in combinatie met onderwijs.

Besteding van de middelen voor passend onderwijs. Ambitie: jaarlijkse gelden voor passend onderwijs komen zo veel als mogelijk ten goede aan leerlingen. Maatschappelijk gezien is er in de politiek veel aandacht voor de besteding van de middelen die voor passend onderwijs ter beschikking zijn gesteld. Het samenwerkingsverband had in 2018 uiteindelijk een te ruime reserve. Het streven was juist dat er geen geld op de plank zou blijven liggen, maar goed besteed zou worden aan het voorkomen van uitval, het oplossen van thuiszitten en bieden van effectieve ondersteuning. Afspraken hierover met de Raad van Toezicht zijn opnieuw in 2018 vastgelegd: het samenwerkingsverband streeft naar een reserve van maximaal 5 % van de gelden voor passend onderwijs. Dat komt neer op een bedrag van rond de € 500.000,-. De komende twee of drie jaar zal toegewerkt worden realisatie van een stabiele weerstandsreserve van die omvang door middel van financiële ondersteuning van lopende of nieuwe initiatieven in de strijd tegen schooluitval. De komende jaren is er daarom in de meerjarenbegroting een negatief resultaat begroot.

Thuiszitten en vroegtijdige uitval. Ambitie: alle leerlingen die langdurig geoorloofd of ongeoorloofd verzuimen zijn in beeld. Voor alle deze leerlingen die dit betreft is er binnen drie maanden een passend aanbod. Afgelopen jaar is daarvoor onder andere door de inzet van het Heliomare Interventieteam, extra inzet georganiseerd om met name thuiszittende leerlingen weer terug te leiden naar een plekje binnen het onderwijs. Knelpunt is nog wel dat een te groot aantal leerlingen uit het VSO onvoldoende bestendig doorstroomt naar vervolgonderwijs of een vaste baan.

Dekkend aanbod. Ambitie: voor alle leerlingen in de regio die naar school kunnen een goede plek. Zowel binnen het reguliere als het speciaal onderwijs hebben alle scholen aanvullend specialistisch aanbod georganiseerd om leerlingen beter te kunnen bedienen op specifieke ondersteuningsbehoeften. Voor enkele specifieke doelgroepen slagen we er nog onvoldoende in om echt passend onderwijs te organiseren: met name voor leerlingen die bijna individuele begeleiding nodig hebben vanwege ernstige psychiatrische problematiek en/of complexe ontwikkelingsstoornissen (waaronder ASS). Dit probleem raakt niet alleen het onderwijs maar ook de jeugdzorg. Gemeenten en onderwijs kennen een wettelijk kader waarin de rechten van jongeren op onderwijs zijn beschreven. Maar beiden kennen ook de begrenzing van de financiële middelen en tekorten aan voldoende (gekwalificeerd) personeel.

Ambities voor 2020

Het samenwerkingsverband wil zich in 2020 focussen op:

1. verder verbeteren van de verbinding onderwijs-jeugdhulp;
2. verfijning dekkend aanbod: het consolideren en door-ontwikkelen van de voorzieningen in de scholen
3. verbeteren van de kwaliteitszorg rond passend onderwijs. Zowel intern (verantwoording door het samenwerkingsverband) als extern (verantwoording door de scholen)
4. het bevorderen van de deskundigheid binnen de scholen op docent- en mentorniveau.
5. Het verbeteren van aansluitingen op (1)de arbeidsmarkt voor jongeren met afstand tot die arbeidsmarkt en (2)dagbesteding.

1. Verbinding onderwijs-jeugdhulp

Het verbeteren van de aansluiting onderwijs en jeugdhulp dient als resultaat te hebben dat er vroegtijdiger en effectiever het juiste ondersteuningsaanbod wordt geboden. Ondersteuning vanuit jeugdzorg start op het moment dat dit nodig is en er zijn geen wachtlijsten meer. Daarvoor is nodig dat ketenpartners elkaar weten te vinden en samen werken op basis van gedeelde ambities en uitgangspunten.

Dit vraagt om het versterken van een integrale en doelmatige manier van werken: onderwijs en jeugdhulp gezamenlijk samen aan de slag. Het resultaat ervan moet zijn dat we er steeds meer in slagen om, met name kwetsbare, jongeren goed te laten doorstromen naar vervolgonderwijs, arbeid of dagbesteding. Dat wordt zichtbaar in dalende aantallen thuiszittende leerlingen, voortijdig schoolverlaters en werkloze jongeren.

Op korte termijn betekent dit dat we door middel van innovatiebudget en budget voor maatwerkarrangementen doorgaan met investeren in diversiteit van voorzieningen binnen het onderwijs. Ook de investering in Impuls en Traject Integraal blijkt nog onverminderd waardevol en nodig. Tegelijk zijn er ook nieuwe initiatieven nodig die de vervolgstap voor jongeren na hun middelbare schooltijd makkelijker maken. Er zijn wat dat betreft drie doelgroepen waar we nog onvoldoende succesvol zijn: jongeren in kwetsbare posities (jijk, veelal VSO-leerlingen), jongeren zonder startkwalificatie rond het 18de levensjaar (18+/18-, veelal uit VSO en PrO) en jongeren die net als nieuwkomer in Nederland zijn. (ISK). Voor deze doelgroepen is het nodig dat er goede afstemming is of tot stand komt met andere partners zoals het MBO en instanties die vooral door gemeenten worden ingehuurd of ingezet zoals CJG, Leerplein, UWV en vele andere. Gemeenten en samenwerkingsverband zullen, om tot een integrale aanpak te komen, hun eigen jeugdplannen en het ondersteuningsplan moeten bundelen tot één integraal 'jeugd-ondersteuningsplan'. Als de doelstellingen en de financiële kaders helder zijn en er goede werkafspraken komen over het gebied waar verantwoordelijkheden van gemeenten en onderwijs overlappen, verlagen de schotjes tussen de verschillende instanties en kunnen we met elkaar effectiever worden in het organiseren van het juiste ondersteuningsaanbod.

2. Verfijning van het aanbod

Afgelopen jaar is er behoorlijk geïnvesteerd in het ontwikkelen van voorzieningen in de scholen. Naast de basisondersteuning is er in iedere school aanvullend extra ondersteuningsaanbod. Zie de bijlage 'Uitvoeringsagenda' voor wat betreft de zaken die komend jaar op het programma staan. Zie ook de jaarbegroting voor een overzicht van de verschillende programma's waarin het samenwerkingsverband investeert.

Het samenwerkingsverband heeft de intentie om de kwaliteit en effectiviteit van deze voorzieningen te consolideren en waar nodig te verbeteren. Niet om het aantal uit te breiden.

3. Verbeteren kwaliteitszorg rond passend onderwijs

De kwaliteitszorg binnen het samenwerkingsverband is 'sub-optimaal', om het maar zo te zeggen. Er is een Ondersteuningsplan, er zijn jaarverslagen. In de jaarverslagen is te lezen wat op grote lijnen de resultaten zijn: aantal thuiszitters, voortijdig schoolverlaters, groei of krimp in het speciaal onderwijs en de financiële resultaten. Om iets te kunnen zeggen over de kwaliteit van passend onderwijs zou het fijn zijn als we meer in detail zouden kunnen onderzoeken op welke wijze scholen de middelen voor passend onderwijs hebben ingezet en met welk resultaat. Op dit moment verzamelt het samenwerkingsverband zelf, middels een provisorische monitor, data om zicht te krijgen op het aantal toelaatbaarheidsverklaringen dat is afgegeven, welke scholen leerlingen aanmelden voor een tlv of voor de bovenschoolse voorziening. Of aanmelden voor maatwerk-arrangementen of het aantal thuiszitters enzovoorts. Graag zouden we meer inzicht willen krijgen in de effectiviteit van de interventies en verwijzingen die we doen. Niet alleen op niveau van het samenwerkingsverband, maar juist ook in de scholen zelf. Om hierin een verbeter slag te maken zal komend jaar met de scholen besproken worden welke informatie we graag willen ophalen om de kwaliteit van passend onderwijs te verhogen. Onderzocht zal worden of en op welke wijze datasystemen als Perspectief op School en TOP-dossier gebruikt kunnen gaan worden.

4. Bevorderen van deskundigheden in het kader van passend onderwijs.

Op een aantal manieren gaan we komend schooljaar proberen weer een stap te zetten in de richting van beter passend onderwijs. We slagen er in om meer dan voorheen het geval was thuiszitten aan te pakken. Het voorkomen ervan door vroegtijdige signalering en effectieve en planmatige begeleiding en samenwerking is nog een uitdaging. Een van de diepere ambities is dat scholen passend onderwijs in de klas bieden, zodat jongeren gewoon in hun eigen woonplaats, school, klas, peer-groep onderwijs blijven krijgen. En dat de extra ondersteuning die daar nodig is, ook daadwerkelijk geboden kan worden. Dit

vraagt het één en ander van de scholen. Op alle niveaus dient er kennis en inzicht te zijn in wat nodig is om goed en passend onderwijs te bieden. En waar nodig met effectieve afstemming met externe kernpartners binnen de jeugdhulp, GGD.

Om dit te realiseren gaat het samenwerkingsverband komend jaar inzetten op een aantal activiteiten. Allereerst door met gemeenten en instanties te investeren in betere afstemming en organisatie van een integrale aanpak van jeugdhulp en onderwijs. In de tweede plaats door te investeren in gerichte deskundigheidsbevordering. Dit kan door gebruik te maken van de diverse interne academies die her en der aanwezig zijn, zowel in de eigen besturen als ook in de naburige samenwerkingsverbanden. Het kan ook door het faciliteren van scholingsaanbod waarvan wij intern denken dat het nodig is. Hiervoor is in de begroting ruimte gereserveerd. Een derde mogelijkheid ziet het samenwerkingsverband in het verder ontwikkelen van de Bovenschoolste Traject Voorziening (BTV). De daar aanwezige expertise zal intensiever verbonden worden aan de scholen door de opvang in de BTV te beperken tot drie dagen. Hierdoor ontstaat er ruimte voor de BTV-consulenten om naar de scholen te gaan en daar observaties en coaching uit te voeren. Daarnaast zal er ook coaching georganiseerd worden op het voeren van MDO's (= multi disciplinair overleg). Het doel daarvan is dat de situatie op basis van de inbreng van alle betrokkenen zo volledig mogelijk in kaart gebracht wordt. En dat door analyse en dialoog de juiste, meest passende oplossing wordt gevonden. Met als resultaat dat de verwachtingen van leerlingen en ouders beter (strakker en meer in verbinding) gemanaged kunnen gaan worden.

5. Het verbeteren van aansluitingen.

Het middelbaar onderwijs heeft tot doel leerlingen voor te bereiden op en vervolgstap naar vervolgonderwijs, arbeid of dagbesteding.

Arbeidsmarkt

We constateren dat dit om uiteenlopende redenen voor een aantal doelgroepen lastig is. Voorzieningen als Het Leerplein, IJmond Werkt, Agros, Perspectief en UWV zijn voor een beperkt deel van de doelgroep effectief. Maar voor een te groot aandeel jongeren voldoen deze voorzieningen niet. In de uitvoeringsagenda (zie bijlage) verwijzen met name de thema's A en B naar deze doelgroepen. Afgelopen jaar zijn er door middel van een pilot ervaring opgedaan met vormen van werkplek-leren waarbij onderwijs en bedrijf samenwerken. Graag willen we vanuit het samenwerkingsverband gerichter onderzoeken welke kansen er gecreëerd kunnen worden of welke kansen we laten liggen. Dit vertaalt zich op dit moment nog niet direct naar extra investeringen anders dan in tijd en inzet.

Dagbesteding

In toenemende mate ontstaan er spanningsvelden rond de afgifte van toelaatbaarheidsverklaringen voor EMB-leerlingen met een 'uitstroombestemming dagbesteding'. Waar voorheen deze leerlingen ergens tussen de 16 en 18 jaar uitstroomden naar dagbestedingsplekken, zien we nu aanvragen langskomen voor leerlingen van 20 en 21 jaar. Daarvoor zijn twee oorzaken aan te wijzen: maatschappelijk appel op Europese regelgeving, het zogenaamde Salamanca-

akkoord, en de aanname van amendementen in de Tweede Kamer waarin het recht op onderwijs voor leerlingen tot 21 jaar is vastgelegd. Het gevolg is dat ouders, met verwijzing naar deze 'nieuwe wetgeving', rechten opeisen hun kinderen. Ook al zijn voor sommige van deze leerlingen de onderwijs- en leermogelijkheden nauwelijks meer vast te stellen. Hierdoor gaan dure VSO-onderwijsinstellingen fungeren als dure dag-opvang-voorziening. De ambitie is om met de partners te komen tot samenhangend en transparant beleid op dit thema. Ook hier is niet nu nog niet te zeggen of en in welke mate dit naast tijd en inzet vraagt om extra financiële impulsen.

Bedrijfsvoering

De afgelopen twee jaar is erom uiteenlopende redenen een te ruime reserve ontstaan. De meerjarenbegroting is daarom vorig jaar aangepast. Voor komende jaren is er een overschrijding van uitgaven begroot die maakt dat de reserves worden gereduceerd tot het door het ministerie van OCW geadviseerde niveau van 4%-5% van de jaarbegroting. Dat is een bedrag van om en nabij de €450.000,- . Dit betekent dat er ruimte is voor innovatie. Afgelopen schooljaar is er daarom een aantal nieuwe projecten gestart. We hopen daarmee dekkend onderwijsaanbod te verfijnen en zoveel mogelijk leerlingen de juiste ondersteuning te bieden, zowel vanuit het perspectief van onderwijs als vanuit het perspectief van jeugdhulp.

Organisatie

Het samenwerkingsverband probeert op een zo economisch mogelijke manier passend onderwijs te organiseren. Geen onnodige bureaucratie, administratie en voorzieningen. Naarmate we meer en gericht inspelen op de complexere problematiek die vaak ten grondslag ligt aan het ontstaan van leerproblemen, VSV en langdurig ongeoorloofd verzuim (= thuiszitten), merken we binnen het samenwerkingsverband dat de werkdruk toeneemt. Soms alleen al omdat het veel meer tijd kost in afstemming en het meenemen in processen van kernpartners, ouders en leerlingen. Daarnaast veroorzaakt het in werking treden van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) dat er meer tijd en zorgvuldigheid gaat zitten in het organiseren van communicatie met en over leerlingen. Ook dit veroorzaakt extra werkdruk. Komend houdt het samenwerkingsverband daarom rekening met licht hogere uitgaven voor de organisatie en huisvesting.

Bijlagen

- Gedetailleerd overzicht van de uiteenlopende programma's binnen de jaarbegroting
- Uitvoeringsagenda
- Jaarbegroting

		<u>2019</u>	<u>2020</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>
<u>Programma RASTI</u>					
4.1	400003 Salariskosten OOP	€ 70.500	€ 71.000	€ 71.100	€ 71.100
4.1	400003 Salariskosten OOP	€ 68.000	€ 68.000	€ 68.000	€ 68.000
4.1	400003 Salariskosten OOP	€ 68.000	€ 68.000	€ 68.000	€ 68.000
4.1	400101 Salariskosten extern personeel scholen	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000
4.1	400125 Overige personeelsgerelateerde kosten	€ 500	€ 500	€ 500	€ 500
4.4	404000 Kosten materieel	€ 500	€ 500	€ 500	€ 500
4.4	406080 Overige uitgaven	€ 500	€ 500	€ 500	€ 500
		€ 234.000	€ 234.500	€ 234.600	€ 234.600
<u>Programma Trajectvoorziening SWV</u>					
4.1	400003 Salariskosten OOP	€ 82.800	€ 91.600	€ 93.800	€ 93.800
4.1	400101 Salariskosten extern personeel scholen	€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500
4.4	404000 Kosten materieel	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
4.4	406080 Overige uitgaven	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
3.5	805020 Bijdrage scholen trajectvoorziening	€ -7.500	€ -7.500	€ -7.500	€ -7.500
		€ 102.800	€ 111.600	€ 113.800	€ 113.800
<u>Programma Satelliet</u>					
4.1	400003 Salariskosten OOP	€ 65.100	€ 65.600	€ 65.600	€ 65.600
4.1	400100 Salariskosten extern personeel	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
4.4	404000 Kosten materieel	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
4.4	404001 Kosten onderzoeken	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
4.4	406080 Overige uitgaven	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
3.5	805000 Projectsubsidie (via Nova College)	€ -60.000	€ -60.000	€ -33.500	€ -60.000
		€ 35.100	€ 35.600	€ 62.100	€ 35.600
<u>Programma Overkoepelend Satelliet</u>					
4.1	400101 Salariskosten extern personeel scholen	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
<u>Programma Trajectvoorziening VO</u>					
4.5.2	400101 Salariskosten extern personeel scholen	€ 639.000	€ 639.000	€ 639.000	€ 639.000
4.5.2	400101 Salariskosten ext. pers. scholen index. 16-17	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000
		€ 729.000	€ 729.000	€ 729.000	€ 729.000
<u>Programma indiv. arrangementen</u>					
4.5.2	400101 Salariskosten extern personeel scholen	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000
3.5	805040 Bijdrage scholen observatie arrangementen	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000
		€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
<u>Programma Interventieteam Thuiszitters</u>					
4.1	400103 Kosten Interventieteam thuiszitters	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
		€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000

Programma ZOCO VO

4.5.2	400101 Salariskosten extern personeel scholen	€	105.000	€	105.000	€	105.000	€	105.000
		€	105.000	€	105.000	€	105.000	€	105.000

Programma Impuls CJG

4.1	400100 Salariskosten extern personeel	€	20.000	€	20.000	€	20.000	€	20.000
4.1	400120 Scholing	€	1.000	€	1.000	€	1.000	€	1.000
4.4	406080 Overige uitgaven	€	1.000	€	1.000	€	1.000	€	1.000
3.2	802000 Gemeente - project impuls CJG	€	-20.000	€	-20.000	€	-20.000	€	-20.000
		€	2.000	€	2.000	€	2.000	€	2.000

Programma Innovatiebudget

4.5.2	400101 Salariskosten extern personeel scholen	€	300.000	€	300.000	€	300.000	€	300.000
		€	300.000	€	300.000	€	300.000	€	300.000

Overhead: Personele lasten

4.1	400001 Salariskosten directie	€	122.600	€	123.700	€	123.700	€	123.700
4.1	400003 Salariskosten OOP	€	32.200	€	32.500	€	32.500	€	32.500
4.1	400100 Salariskosten extern personeel	€	7.000	€	7.000	€	7.000	€	7.000
4.1	400120 Scholing	€	15.000	€	15.000	€	15.000	€	15.000
4.1	400125 Overige personeelsgerelateerde kosten	€	2.500	€	2.500	€	2.500	€	2.500
4.1	400170 Werkkosten via PSA	€	2.500	€	2.500	€	2.500	€	2.500
4.1	400175 Werkkosten via FA	€	4.000	€	4.000	€	4.000	€	4.000
4.1	400157 Dotatie voorziening jubilea	€	500	€	500	€	500	€	500
4.1	400164 Dotatie voorziening duurz. inzetbaarheid	€	1.000	€	1.000	€	1.000	€	1.000
		€	187.300	€	188.700	€	188.700	€	188.700

Overhead: Afschrijvingslasten

4.2	401045 Afschrijving technische zaken	€	170	€	170	€	170	€	170
4.2	404905 Afschrijving ICT	€	2.500	€	2.500	€	2.500	€	2.500
		€	2.670	€	2.670	€	2.670	€	2.670

Overhead: Huisvestingslasten

4.3	403100 Huur huisvesting	€	18.000	€	18.000	€	18.000	€	18.000
4.3	403105 Overige huisvestingslasten	€	2.000	€	2.000	€	2.000	€	2.000
		€	20.000	€	20.000	€	20.000	€	20.000

Overhead: Administratie- en bureaulasten

4.4	404500 Kopieerkosten	€	500	€	500	€	500	€	500
4.4	404901 Informatietechnologie	€	26.000	€	26.000	€	26.000	€	26.000
4.4	4049XX Licenties scholen	€	17.500	€	17.500	€	17.500	€	17.500
4.4	405010 Administratiekosten	€	6.300	€	6.300	€	6.300	€	6.300
4.4	405011 Secretariaatskosten	€	500	€	500	€	500	€	500
4.4	405012 Accountantskosten	€	3.000	€	3.000	€	3.000	€	3.000
4.4	405020 Bestuur/beheer/vergaderkosten	€	4.000	€	4.000	€	4.000	€	4.000
4.4	405021 Deskundigenadvies	€	30.000	€	15.000	€	15.000	€	15.000
4.4	406014 Drukwerk	€	2.500	€	2.500	€	2.500	€	2.500
4.4	406015 Portokosten	€	250	€	250	€	250	€	250

Bijlage Uitvoeringsagenda regio IJmond.

Uitvoeringsagenda Passend Onderwijs Midden-Kennemerland 2019

Thema's:

A. Thuiszitters en Voortijdig schoolverlaters

B. 18- en 18+ Jongeren

C. Verbreding dekkend aanbod Primair Onderwijs

D. 1. Verbreding dekkend aanbod Voortgezet Onderwijs Midden-Kennemerland

D.2 Verbreding dekkend aanbod Voortgezet Onderwijs Zuid-Kennemerland

A. Thuiszitters en Voortijdig schoolverlaters

Hoofdonderwerp	Definitie/toelichting	Doel	Uitgangspunten	Resultaat/deadline	Te betrekken partijen	Financiën
Doelgroepen: Thuiszitters (passend onderwijs- jeugdhulp) Voortijdig schoolverlaters	De Thuiszitters 5a: leerlingen van 5 tot 18 jaar die om psychische of lichamelijke redenen vrijgesteld zijn van onderwijs; Voortijdig schoolverlaters: jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder geldige reden niet meer ingeschreven staan en zonder diploma het onderwijs verlaten. Verzuimende leerlingen: Leerlingen, die ongeoorloofd verzuimen dienen gemeld te worden bij leerplicht/RMC. Leerlingen die geoorloofd verzuimen (veelvuldig ziek gemeld) hebben voor bepaalde tijd op basis van een verklaring van de schoolarts vrijstelling van schoolbezoek.	Zoveel mogelijk jongeren van 5 tot 27 jaar een passend leer(werk)aanbod te bieden, al dan niet in combinatie met jeugdhulp.	Visie: Recht op onderwijs en passend leer(werk)aanbod voor elk kind en elke jongere. Uitgangspunten: Jongere centraal en benutten regelruimte Optimale kansen voor participatie Jongere in kwetsbare posities Complexe problematiek en integrale aanpak met (jeugd) hulpverlenende instanties Regionale aanpak met lokale inbedding Preventieve en gezamenlijke aanpak Maatwerkenaanpak	Thuiszitters: Streven is dat elke leerling binnen drie maanden een passend aanbod (onderwijs, zorg, werk of een combinatie daarvan) ontvangt. Hiervoor wordt een Regionaal Thuiszitterspact vastgesteld. Augustus 2019 (start nieuwe schooljaar 2019-2020) Voortijdig schoolverlaters: Streven is om in 2022 10% minder nieuwe voortijdig schoolverlaters te hebben (totaal 2022 500 nieuwe vsv-ers). Inventarisatie Specifieke doelgroepen: Samenwerkingsverbanden (als jongere nog schoolbinding heeft) en Regio (als jongere zijn uitgevallen).. ISK jongeren: aanpak in VSV verband Verzuimende leerlingen: Hiervoor wordt een Regionaal verzuimprotocol opgesteld., waarbij het protocol; met de GGD onderdeel vormt. Augustus 2019 (start nieuwe schooljaar 2019-2020)	Leerplicht/RMC, Samenwerkingsverbanden PO en VO, MBO, gemeenten (bijv. Onderwijs, Werk en Inkomen, Jeugd , WMO)	RMC regio IJmond en Z-Kennemerland : Naast de inzet van de regionale uitvoering van leerplicht/RMC wordt de VSV doeluitkering ad € 340.000 op jaarbasis ingezet net als de (met de scholen)gezamenlijke VSV budgetten van de regio ad €1,3 miljoen op jaarbasis. Ook de leerwerktrajecten van Perspectief worden voor een groot deel mede gefinancierd door de gemeenten.

B.18- en 18+ Jongeren

Hoofdonderwerp	Definitie/toelichting	Doel	Uitgangspunten	Resultaat/deadline	Te betrekken partijen
<p>Doelgroep 18+/18- Kwetsbare jongeren waarbij tijdig (16/17,5) in beeld wordt gebracht wat die jongere na zijn 18de nodig heeft.</p> <p>Aandachtsgebieden m.b.t onderwijs: Overgang REA jongeren (Heliomare) van onderwijs naar arbeidsmarkt op basis van een UWV traject (werken naar vermogen). Aanbod en toeleiding leerwerktraject voor jongeren van 16 en 27: jongeren zonder startkwalificatie die dreigen uit te vallen op het voortgezet onderwijs, met een zorg en hulpverleningsvraag. Sluitende aanpak van jeugdhulp voor VSV-ers.</p>	<p>Definities: De jongvolwassenen die na het bereiken van de 18-jarige leeftijd nog brede ondersteuning kunnen gebruiken op verschillende terreinen. Bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, werk, inkomen, zorg, veiligheid en wonen.</p>	<p>Zoveel mogelijk jongeren ook na hun 18de een passend leer(werk)aanbod te bieden, al dan niet in combinatie met jeugdhulp/WMO.</p>	<p>Visie: Geen jongere tussen wal en schip.</p> <p>Uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> -De activiteiten zijn gericht op de jongere en het resultaat (van het proces) is dat wat de jongere nodig heeft om zo optimaal mogelijk te kunnen participeren. -We richten ons op preventie en maatwerk. -Het proces is efficiënt ingericht, waardoor de jongere en zijn omgeving zo vroeg als mogelijk duidelijkheid hebben over de ondersteuningsbehoefte na het 18e jaar. -De verantwoordelijkheden in het proces zijn duidelijk belegd. -De betrokken partijen streven naar eenduidigheid in het werkproces voor de aanpak 18-18+. -Het werkproces sluit aan bij bestaande processen, handreikingen, regelgeving en beleid. -Het werkproces is niet statisch, we blijven verbeteren en vereenvoudigen. 	<p>De aanpak moet leiden tot praktische passende oplossingen op ieder leefgebied in de overgang van 18- naar 18+, waardoor de jongere zo zelfstandig mogelijk zijn/haar leven kan leiden. De leefgebieden zijn in ieder geval:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wonen 2. Inkomen 3. Werk/opleiding/dagbesteding 4. Ondersteuning/zorg/hulp 	<p>UWV, Leerplicht/RMC, Samenwerkingsverbanden V(S)O, MBO, Participatie, Jeugd / WMO, IJmond werkt/Halte werk, Jongerencoaches van het CJG 18-23 jaar/jobcoaches.</p>

C. Verbreding dekkend aanbod Primair Onderwijs

Hoofdonderwerp	Definitie/toelichting	Doel	Uitgangspunten	Resultaat/deadline	Te betrekken partijen
IKC IJmond doorontwikkeling / staand beleid	IKC IJmond staat voor Integraal Kind Centrum IJmond, Onderwijs en jeugdhulp op maat. Gevestigd in Beverwijk (Zeearend) en IJmuiden (Boekanier).	Aanvullen van dekkend aanbod voor deze doelgroep. Leerlingen (0 – 13 jaar) van het IKC zitten ofwel op het S(B)O of in Onderwijszorgklas (OZK)	Integrale aanpak (onderwijs zorg arrangement) voor onderwijs en jeugdhulp.	Gericht preventie en terug leiding naar gewone vormen van speciaal of regulier onderwijs	Schoolbesturen: OPO IJmond, Fedra, Aloysius Stichting. Jeugdhulp: Kenter Jeugdhulp, Hartekampgroep. Gemeenten IJmond en De BUCH
Structuur groep (voor ASS) binnen regulier onderwijs (Atlant/OPO IJmond) / Nieuw beleid	Voor kinderen met normale intelligentie die structuur (ASS=autisme spectrum stoornis) nodig hebben met mogelijkheid tot integratie.	Aanvulling op dekkend aanbod ter voorkoming van thuiszitters	Binnen reguliere setting van basisschool wordt deze structuurgroep vorm gegeven voor ongeveer 5 – 8 leerlingen.	Streefdatum start: september 2019	Schoolbesturen OPO IJmond en Atlant. Afstemming met CJG partners.
HB voor gedragsmoeilijke kinderen (Via Nova/Atlant) / Nieuw beleid	Op initiatief van een basisschool die nu fulltime onderwijs voor hoogbegaafde kinderen organiseert, wordt gekeken naar (aparte) voorziening voor deze kinderen die gedragsmoeilijk zijn..	Aanvulling op dekkend aanbod	Dit mede ter voorkoming van of antwoord op kinderen die thuiszitten uit deze doelgroep.	Streefdatum start september 2019	Schoolbestuur Atlant (deelfinanciering SWV PO IJmond), SO Gunningschool, Haarlem. Afstemming met CJG partners. .
OZK 10-14 jaar (Heliomare) / nieuw beleid	Nieuw beleid. Ter voorkoming van thuiszitters van een specifieke doelgroep kinderen tussen 10-14 jaar is bij Heliomare een OZK (onderwijs-zorgklas) gestart.	Aanvulling dekkend aanbod	Dit mede ter voorkoming van of antwoord op kinderen die thuiszitten uit deze doelgroep.	DE betrokken SWV--en PO en VO hebben garantie afgegeven dat zij deze voorziening financieren o.g.v. van de leerling(en) waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Aanvullend op afgegeven TLV. De jeugdhulp/ /zorgkant is in onderhandeling met de gemeente.	Heliomare (V)SO, SWV PO IJmond, SWV VO ZK en MK. Gemeenten i.v.m. te organiseren jeugdhulp.

D. 1. Verbreding dekkend aanbod Voortgezet Onderwijs Midden-Kennemerland

Hoofdonderwerp	Definitie/toelichting	Doel	Uitgangspunten	Resultaat/deadline	Te betrekken partijen	
Interne trajectvoorzieningen Alle scholen voor regulier onderwijs	Werkplek voor leerlingen die om uiteenlopende redenen tijdelijk een deel van het lesprogramma niet in de eigen klas kunnen volgen.	(1) Creëren van een alternatief voor disciplinaire maatregelen (2) voorkomen van doubleren of uitval (3) bieden van rust en reduceren van stress	Leerlingen kunnen met extra begeleiding op de school en op het niveau een diploma halen. Uitstroom, afstroom en tussentijdse overstap naar andere onderwijstypen zijn onwenselijk. Waar nodig sluit CJG vroegtijdig aan.	Operationeel en effectief	Bestuur en scholen van het SVOK Bestuur en school van het Clusius College CJG SWV VO MK	720.000,-
Bovenschoolse Trajectvoorziening	OPDC. Werkplek voor leerlingen die zijn vastgelopen. Symbiosearrangement voor risicomangement, gedragsobservatie en analyse van ondersteuningsvragen, door- of terugleiding naar onderwijs	(1) Crisisopvang (2) terugkeer naar onderwijs (3) starten van of betere aansluiting van jeugdzorg op onderwijs	Analyse van oorzaken voor schooluitval of gedragsescalatie is leidend voor door- of terugleiding naar een passende onderwijsplek. Passende jeugdzorg wordt geïnitieerd als dat al niet het geval is Vanuit de BTV wordt sterk ingezet op procesbegeleiding.	Operationeel en effectief	Bestuur en scholen van het SVOK Bestuur en school van het Clusius College CJG SWV VO MK Jeugdzorg instellingen met Opvoedpoli in de rol van risicotaxatie en doorschakelen naar effectieve ondersteuning binnen jeugdzorg.	200.000,-
VIP-klas Bonhoeffer College	Arrangement binnen het Bonhoeffer College, gericht op het creëren van passend onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen die dreigen vast te lopen. Er is een docent-leerlingbegeleider	(1) Bieden van onderwijs en begeleiding specifiek gericht op deze doelgroep. (2) Voorkomen van uitval, uitstroom naar VSO en thuiszitten. (3) bieden van begeleiding bij terugkeer naar school igv thuiszitten	Hoogbegaafde leerlingen presteren niet vanzelf op een hoog niveau. Onderpresteren ligt om uiteenlopende redenen voortdurend op de loer. De VIP biedt ruimte voor analyse van onderliggende problematiek Daarnaast is er specifieke aandacht voor het	Gestart in 2017 Constante bezetting plm 5 lln, capaciteit uitbreiden naar 10-12 leerlingen Nu nog interne voor Bonhoeffer, op termijn ook toegankelijk voor	BonhoefferCollege SWVVO MK Gemeenten en specialistische jeugdzorg.	75.000,- Subsidie-aanvraag in de maak: extra budget voor uitbreiding naar andere scholen icm jeugdhulp. (45.000,-)

	aangesteld die een aantal dagdelen per week een klein groepje leerlingen in een eigen lokaal begeleidt		ontwikkelen van executieve vaardigheden. Deze vormen de basis voor succesvol kunnen functioneren in (vervolg-)opleiding of werk.	leerlingen van andere scholen/vestigingen		
Hoofdonderwerp	Definitie/toelichting	Doel	Uitgangspunten	Resultaat/deadline	Te betrekken partijen	
Traject+klas Kennemer College	Kleinschalige structuurklas met gespecialiseerde docent plus assistent.	(1)structureel bieden van onderwijs aan leerlingen die de 'normale setting' van de grote klas niet aankunnen als alternatief voor uitstroom naar VSO (2)structureel bieden van individuele begeleiding op het snijvlak van onderwijs en jeugdzorg	Onderliggende problematiek is niet dermate complex dat gespecialiseerde zorg en speciaal onderwijs nodig zijn. Maar wel ernstig genoeg waardoor extra ondersteuning en structuur nodig zijn.	Gestart in september 2018 Nu nog interne voorziening op de Vierhoek, op termijn beschikbaar voor alle scholen Verbinding met jeugdzorg is nog niet functioneel, dit dient te worden opgepakt	SVOK-scholen Mavo, Beroeps en Pro, CJG SWVVO MK	100.000,-
Onderwijs-Zorgklas Heliomare ism SWV VO ZK en SWV PO IJmond (zie hiervoor	Groeps-onderwijs-zorgarrangement in het (V)SO voor jongeren tussen de 10 en 14 jaar, met ernstige beperkingen en forse ondersteuningsvragen. Kleinschalige setting waarin leerkracht, klassenassistenten en zorgspecialisten gezamenlijk de groep begeleiden. De grootte van de groep is maximaal 5 leerlingen en in de klas zijn altijd minimaal	(1)bieden van volwaardig onderwijs aan heel kwetsbare leerlingen met complexe zorgvragen, waarvan de kans op uitval zeer groot is. (2)bieden van de voorwaardelijke gespecialiseerde ontwikkelingsgerichte zorg in de setting waar leerlingen onderwijs krijgen. (3)vergroten van perspectieven op betekenisvolle dagbesteding, vervolgonderwijs of arbeid.		De onderwijskant is gestart d.w.z. de betrokken SWV-en PO en VO hebben garantie afgegeven dat zij deze voorziening financieren op basis van de leerling(en) waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Aanvullend op afgegeven TLV. De jeugdhulp/zorgkant is in onderhandeling met de gemeente en nog niet gerealiseerd.	Heliomare Kenter Jeugdzorg SWVVO MK	75.000,-

	een leerkracht, een hulpverlener en een klassen-assistent aanwezig.					
Hoofdonderwerp	Definitie/toelichting	Doel	Uitgangspunten	Resultaat/deadline	Te betrekken partijen	
Pilot 'Op ontwikkeling gerichte Zorgklas'	Groeps-onderwijs arrangement voor leerlingen met niet aangeboren herselletsel en of psychiatrische problematiek	Bieden van intensieve maatwerkondersteuning gedurende een jaar om deze leerlingen in een klein en veilige setting voor te bereiden op een vervolg in regulier dan wel ander VSO	Relatief korte verblijfsduur, ggz-ondersteuning, doorgeleiding.	Terugkeer naar of doorgeleiding naar een passend onderwijsaanbod	Heliomare, SWV	100.000,-
Inzet Interventieteam Heliomare	Het H. Interventieteam wordt ingeschakeld als een jongere helemaal is vastgelopen en dreigt uit te vallen / thuis zit. Het team bundelt kennis, werkt buiten de gebaande paden en doet wat nodig is om de leerling weer aan te laten haken bij het onderwijs en vice versa.	Binnen de financiële kaders worden 10 thuiszittende leerlingen weer teruggeleid naar onderwijs.	1. Inzet van de dienstverlening: Het H. Interventieteam Thuiszitters bestaat uit: - de orthopedagoog/psycholoog - de specialist langdurig en/of chronisch zieke leerlingen	Inzet Interventieteam Heliomare	Het H. Interventieteam wordt ingeschakeld als een jongere helemaal is vastgelopen en dreigt uit te vallen / thuis zit. Het team bundelt kennis, werkt buiten de gebaande paden en doet wat nodig is om de leerling weer aan te laten haken bij het onderwijs en vice versa.	Binnen de financiële kaders worden 10 thuiszittende leerlingen weer teruggeleid naar onderwijs. Groepsarrangement twv € 75.000,-
Pilot zorg en welzijn	Leer-werk-arrangement voor leerlingen uit het praktijkonderwijs voor wie het succesvol afronden van een entree opleiding te	(1)arbeidsplekken voor pro-leerlingen in de zorg (2)samenwerking en inhoudelijke afstemming van werkgever en onderwijs leiden tot bestendige en duurzame	Leerlingen uit het praktijkonderwijs die wel graag in de zorg willen werken, maar niet het in de zorg verplicht gestelde niveau 2 kunnen halen. Middels jobcarving kunnen deze	Gestart in september 2018 5 leerlingen uit Beverwijk en Velsen zijn gestart. Project loopt. Doelstelling 80% van de leerlingen	Kennemer Praktijkschool, Tendercollege De Zorgspecialist	Jaarlijks een investering van € 20.000,-

	hoog gegrepen is. Alternatief voor doorstroom naar MBO niveau 1. Het arrangement is een initiatief van zorginstelling De Zorgspecialist	werkplekken voor deze specifieke doelgroep (3)minder leerlingen uit Praktijkonderwijs (pro) belanden tussen de wal en het schip.	leerlingen daar toch een plekje krijgen en, heel bijzonder, als ze het goed doen dan garandeert de Zorgspecialist een baan voor deze leerlingen.	is na dit schooljaar werkzaam bij De Zorgspecialist		
Hoofdonderwerp	Definitie/toelichting	Doel	Uitgangspunten	Resultaat/deadline	Te betrekken partijen	
Leerwerkplek Molenduin	Leer-werk-arrangement voor leerlingen in het VSO.	Doel: trainen van arbeidsvaardigheden.	Bedoeld voor leerlingen die geen of weinig perspectief hebben om in een stageplek succesvol te zijn.	Vorbereiding op wel succesvol stage-ervaring op doen buiten de school.	Molenduin, SWV	Drie jaar een investering van € 70.000,--
NT2-extra taalondersteuning voor doorstromers vanuit ISK	Versterkt taalonderwijs voor doorgestroomde Nieuwkomers. Groepsarrangementen	Bieden van extra taalondersteuning zodat leerlingen op een hoger en realistisch niveau adequaat kunnen deelnemen aan het onderwijs. Voorkomen van af- en uitstroom naar lagere niveaus van onderwijs, niet passend bij de intellectuele capaciteit van betreffende leerlingen	Leerlingen blijven op niveau Extra taalondersteuning (die niet vanuit de middelen voor ISK betaald worden) zolang als nodig is om leerlingen optimaal de kans te bieden op niveau aan examens en toetsen te laten deelnemen.	Verminderen afstroom, verbeteren uitstroom naar vervolgonderwijs en/of stage	Alle scholen Interne en externe NT2-deskundigen MBO	Jaarlijks €30.000,--
Flex-school (docent op wielen)	Een team van (gepensioneerde) docenten die op individuele basis onderwijsaanbod geven aan leerlingen die thuis zitten of dreigen uit te vallen.	Leerlingen die aangewezen zijn op individueel onderwijs of een vrijstelling (5a) hebben toch iets van een gericht onderwijs aanbod te dienen dat verder gaat dan het aanleveren van IVIO-pakketten.	Onderwijs op maat. Onderwijs komt naar de leerling toe. Bij voorkeur niet thuis maar in een dagbestedingsplek	Leerlingen behalen certificaten of ontvangen op ontwikkeling gericht educatief aanbod.	Alle scholen, ook VSO	5 x 0,2 fte: €75.000,-
Lokaal NUL	Ondersteuning van ISK door ervaringsdeskundige	Versterken van het onderwijs door middel van coaching van	Focus op Nieuwkomersproblematiek	Leerlingen stromen beter door naar passende	ISK Senza SWV	Jaarlijks €30.000,--

	op het gebied van Nieuwkomers	docenten/teams en lesobservaties. Deskundigheidsbevordering wat betreft onderwijs en begeleiding van Nieuwkomers. Wegnemen van drempels die in de praktijk frequent frustreren.	Verbinding met allochtonenproblematiek binnen de Driehoek is mogelijk maar valt buiten de scope van dit arrangement	onderwijsplekken of arbeidsplekken. Jeugdhulp kan eerder gericht worden ingezet en sluit beter aan dan nu dikwijls het geval. Meer aandacht voor traumaverwerking.		
--	-------------------------------	---	---	--	--	--

D.2 Verbreding dekkend aanbod Voortgezet Onderwijs Zuid-Kennemerland

Hoofdonderwerp	Definitie/toelichting	Doel	Uitgangspunten	Resultaat/deadline	Te betrekken partijen
Trajectvoorziening op alle reguliere scholen	Iedere school heeft een trajectbegeleiding ingericht voor extra ondersteuning op de basis ondersteuning	Leerlingen door trajectbegeleiding in regulier onderwijs houden	In de school / in de klas		Schoolmaatschappelijk werk, CJG, GGD, Leerplicht
+VO Bovenschoolse voorziening	Tijdelijke plaatsingen tot max 13 weken	Leerlingen daarna weer terug naar eigen school / klas	Arrangementen die we momenteel nader invullen	Wordt dit jaar doorontwikkeld	
Tender zorgarrangementen	VMBO leerlingen in LWOO met gestapelde problematiek	Grotere capaciteit in LWOO	Zie "zorgscholen"		
Doorstroomklas Gunning en VGDG	Voorziening voor thuiszittende IIn in VSO	Terug naar de klas en volledige schoolgang in VSO	Deeltijd onderwijs op school	Wordt dit jaar geïmplementeerd	
Perspectief Leerwerkbedrijf	Samen met MBO en Kenter	Begeleiden naar arbeidsmarkt via MBO Entree of certificaten	16+ Bij uitzondering leerplichtige IIn		Kenter
De volgende drie OZA's zijn wensen:					
Flex-school	Outreaching combinatie van jeugdhulp én onderwijs. Bedoeld voor leerlingen die langdurig geoorloofd verzuimen.	Onderwijs én hulp bieden aan thuiszitters	Afgestemde inzet van jeugdwet- en passend onderwijs middelen. Gezamenlijke voorbereiding van inkoop van jeugdhulpdeel	Afgestemde OZA's	
School2Care	een voorziening voor leerlingen met vaak een instabiele thuissituatie leidend tot eigen gedragsproblemen die in een normale schoolse setting moeilijk te hanteren zijn,	Opvang van 8 tot 20 uur voor multi-problem jongeren			

OZA PP	Onderwijs-zorg- arrangement psychiatrische problematiek OZA PP); een arrangement dat erop gericht is leerlingen die uiteindelijk psychiatrische hulp nodig hebben, die ook snel te determineren en zo het traject te kunnen starten.	Koppelen van jeugd GGZ aan scholen. Voorkomen van langdurige uitval en verwijzing buiten de regio.			
--------	---	---	--	--	--